

11 VERTIKÁLNÍ ČLENĚNÍ VĚDECKÉHO TEXTU

Vědecký text – stejně jako jiné texty – nepředstavuje homogenní, nečleněný útvar. V kapitole o lineární (horizontální) segmentaci textu jsme probrali jeho postupné členění na odstavce a dále pak na hierarchicky vyšší oddíly – odstavcové skupiny, kapitoly, díly. Nehomogenost vědeckého diskursu má však ještě jednu dimenzi: vedle základní roviny (či pásma) vlastního výkladu obsahuje některé další složky, vedlejší, doplňující, pomocné (jako např. poznámky a citace). Tyto prostředky je možno chápat jako členění **vertikální**.

11.1 ■ DRUHY DOPLŇUJÍCÍCH SLOŽEK TEXTU A ZPŮSOBY JEJICH UVÁDĚNÍ

Jak již bylo naznačeno, vedle vlastního výkladu problému a jeho řešení nebo prezentace výsledků výzkumu, které tvoří základní text, se u vědeckých a odborných textů obvykle uplatňují ještě další, doplňující pásma (roviny) textu – poznámkový aparát, vysvětlivky, citace a odkazy na odbornou literaturu (spojující daný text jednoznačně s jinými texty oboru), vzájemné odkazy uvnitř textu, bibliografie, příklady. Vertikální členění tedy vyděluje textové segmenty patřící v zásadě k různým kontextům a zároveň umožňuje odlišit sdělení základní od vedlejších. Tyto doplňující složky bývají buď zapojeny do základního pásma, anebo se uvádějí samostatně jako složky okrajové (některé jsou však obligatorní). Specifickým rysem vědeckých a odborných textů je i to, že se v nich objevují také prostředky jiných kódů (srov. odd. 4.5), než je přirozený (národní) jazyk, v němž je text napsán: součástí textu často bývají nejrůznější tabulky, grafy, schémata a obrázky, které základní text doplňují, případně ilustrují, leckdy ovšem též písmena nelatinských abeced.

U vertikálního členění česky psaných textů se projevuje větší jednotnost než u členění lineárního. Odkazy na literaturu a bibliografické citace jsou dány celostátně platnou normou, ostatní prvky většinou vycházejí z úzu jednotlivých oborů, nakladatelství či redakcí. U autorů publikujících v cizích jazycích v zahraničí se však v posledních letech silně projevuje vliv

anglosaských norem i tehdy, když píšou česky (např. vrocení uvádějí v bibliografickém řádku hned za jménem autora).

Všimněme si nyní blíže jednotlivých možností uplatnění vertikálního členění textu v tomto pořadí: poznámkový aparát, citace v textu, bibliografický odkaz, bibliografické citace, odkazy v textu, příklady, ilustrace, průvodní aparát.

11.2 ■ POZNÁMKOVÝ APARÁT

Poznámky se umísťují buď na tutéž stránku jako text, k němuž se vztahují (tzv. **poznámky pod čarou**, patové), anebo souhrnně za celý text či na konec jednotlivých kapitol (**koncové poznámky**) a průběžně se čísují. Nikdy bychom neměli kombinovat obě možnosti v témž textu.

Číslo poznámky se umísťuje na příslušné místo do textu. Pro tisk je třeba je graficky odlišit umístěním výš (jako horní index, ať už se závorčou, nebo bez ní). Číslo poznámky v základním textu odpovídá číslo poznámky v textu poznámek (pod čarou či koncových). Text každé poznámky by měl v zásadě vždy začínat velkým písmenem.

Poznámka by neměla být příliš dlouhá. Delší text (přesahující půl tisíkové strany) je vhodnější zařadit jako samostatnou přílohu na závěr anebo přímo do textu a odlišit jej graficky (petitem). Přemíra poznámek škodí přehlednosti textu, proto by měl každý autor zvážit, které informace je vhodnější zařadit do poznámek a které přímo do textu.

Poznámky většinou obsahují komentář autora k nějakému místu základního textu. V takovém případě slouží poznámka k rozvedení jeho vlastních myšlenek¹, k upřesnění nějakého údaje², doplnění detailu apod., např.:

¹ *Pojmem „klávesnice“ budeme rozumět rozvržení kláves, tj. znakový repertoár, kterým klávesnice v daném okamžiku disponuje.*

² *Zkratky znamenají: P = Praha, Č = Čechy, M = Morava.*

³ *V režimu sloupcových bloků nelze blok formátovat.*

Další funkcí poznámek je buď podpoření našeho vlastního tvrzení či našich závěrů citováním výroku nebo názoru jiného autora, např.:

⁴ *Podobné vymezení inferencí nalézáme i u de Beaugranda*

(1980), který je definuje jako vyplňování mezer mezi body v prostoru našich znalostí,

anebo naopak polemika s názorem někoho jiného, např.:

⁵ *Jak ukazují některé Haasovy příklady, nepřihlíží – podle nás neprávem – k polysémii sloves; v tom se neliší od většiny generativistů.*

Poznámky mohou sloužit i k provedení bibliografických odkazů, které nechceme umístit do hlavního textu, abychom nenarušili základní linii výkladu, např.:

⁶ *Viz Permjakov (1984).*

⁷ *Kriticky se tímto bodem zabývá J. Spilka.*

⁸ *K podrobnějšímu zhodnocení odpovědí viz Schindler (1993, s. 115–128).*

⁹ *K tomuto problému viz též...*

Zkrácený bibliografický odkaz, který slouží k identifikaci pramene, z něhož citujeme, se však dnes nejčastěji uvádí přímo v textu v závorce, např.: (srov. též Barthes 1980, 17) nebo (Barthes 1980:17).

Chceme-li v následující poznámce zopakovat odkaz na totéž dílo, můžeme použít zkratok *op. cit.* nebo *o.c.* (= opere citato, v cit. díle), abychom se vyhnuli zbytečnému opakování celého bibliografického údaje. Uvedené zkratky umístíme až za jméno autora, k němuž se poznámka vztahuje, např.: *P. Drew, op. cit., s. 21.* Vztahuje-li se další odkaz k jedinému uvedenému dílu téhož autora, lze uvést jen *ibidem* (nebo zkráceně *ibid.*) bez jména autora, případně *tamtéž*, a stránkový údaj.

Někdy je třeba odlišit autorské poznámky od poznámky redakce. V tom případě lze pro redakční poznámku použít např. hvězdičku. Podobně lze hvězdičku použít v případě, kdy se v textu vyskytuje pouze jedna poznámka; jinak se většinou dává přednost systému číslování poznámek. V cizojazyčných textech (a ve starších českých literárních textech) však můžeme najít i jiné systémy značení poznámek, např. *, **, ***, +, ++, +++ aj.

11.3 ■ CITACE V TEXTU

Citace v odborném textu znamená jednak „citát“, tj. doslovné znění úryvku textu jiného autora, jednak bibliografický odkaz na jiný text/pramen, tj. citace díla.

11.3.1 CITÁT z odborné literatury uvádíme tehdy, jestliže podpoří anebo doplní naše vlastní tvrzení, resp. je předmětem naší kritiky či analýzy. Při citaci se většinou používá přímé řeči s uvozovací větou, která obsahuje jméno citovaného autora a stručný odkaz na pramen. K odlišení citovaného výroku od ostatního textu se užívá grafických prostředků, a to buď uvozovek, nebo kurzivy (nebo obojího najednou), případně – jde-li o delší text – lze využít i možnost odsazení celého odstavce s citací a/nebo jeho uvedení petitem s jednoduchým (užším) řádkováním. Cizojazyčné citáty ze známých jazyků (zejména z angličtiny, francouzštiny a němčiny) se zpravidla nepřekládají, např.:

Jak správně podotýká A. Meillet (1936, 158), „chaque langue est un système où tout se tient“.

Citát může být do věty též zapojen přímo, např.:

A právě v tomto období, kdy němčina pozbyla v řadě oblastí funkční platnost a nastupuje v nich čeština, „entstand in Prag eine deutschsprachige Literatur vom höchsten Range“ (Trost 1965, 39).

V recenzích se často používá citací autora recenzované knihy ke zvýšení „autentičnosti“, např.:

Článek končí výrokem W. Kelleyho: „Spatřili jsme nepřítele – a byli jsme to my sami.“

Citace musí být přesné, žádná část nesmí být svévolně vynechána ani doplněna. Případné vynechávky v citátu se označují třemi tečkami, které mohou (ale nemusí) být umístěny v závorkách. Od okolního textu se odlišují mezerou. To znamená, že vynecháme-li celé věty, po tečce naznačující konec předchozí věty bude mezer a pak teprve tři tečky naznačující vypuštěný úsek, např.:

Ocitujme z monografie J. Bauera pro české poměry: „Stav souvětí se v jednotlivých obdobích jazykového vývoje přizpůsoboval nárokům na jazyk kladeným, rychle se vyrovnával s novými úkoly. ... Je přirozené, že vedle prvků, které se společensky ujaly a staly se skutečnými jazykovými jevy, objevilo se i dosti individuálních výtvorů, když pisatel hledal nový výrazový prostředek. Vznikaly i konstrukce chybné. ... Ale společenský úzus sám nevhodné prvky odvrhl.“

Třemi tečkami se vyznačuje text vynechaný nejen uprostřed věty, ale i na začátku či na konci citace. (O psaní mezer u tří teček viz odd. 12.7.) Případné poznámky, komentáře k citátu a vysvětlivky autora základního textu se umísťují do závorek, např. (*zvýraznil autor článek; pozn. autora*).

Dopustil-li se autor citátu omylu, nesmíme jeho chybu odstraňovat, pouze na ni můžeme upozornit použitím slůvka *sic!* v závorce.

Je-li původně delší text autorem upraven a zkrácen, shrnut, nedává se do uvozovek.

11.3.2 BIBLIOGRAFICKÝ ODKAZ znamená odkaz na další odbornou literaturu, tj. na jiného autora a konkrétní dílo. Odkazy na odbornou literaturu spojují daný text s jinými texty daného oboru, neboť každý text vstupuje do časové posloupnosti textů téhož oboru a autor většinou navazuje na starší poznatky. Odkaz musí být správný a přesný. V textu se většinou odkazuje jménem autora a vrocením díla, které odpovídá stejné položce v bibliografii uvedené na konci. Aby bylo možné citovaný úsek textu najít v primárním pramenu, je nutné uvádět přesně i stránku. Přesahuje-li text citátu jednu stránku, uvádí se buď celý rozsah citovaného textu (*s. 52–55*), anebo se rozsah naznačí takto: *s. 55n.* (čti: a následující). Někteří autoři rozlišují, zda jde o jednu stránku citovaného textu, či více (v takovém případě se uvádí *s. 55nn.*)

Odkaz může být součástí souvislého textu, anebo mívá podobu poznámky pod čarou (viz výše).

Do textu může být zapojen různě. Často je součástí věty, např.:

Na tento závažný rozdíl upozorňuje Jan Mukařovský (1971) ve své dodnes nedocenené studii o příslovcích jako součásti kontextu.

Jak známo, R. Jakobson (1995, s. 80) vymezil fatickou funkci zaměřením na kontakt účastníků konverzace.

Jak je z příkladů vidět, jméno citovaného autora i název díla může být zapojen do věty, pouze rok vydání a případně stránky jsou uvedeny v závorce.

Jindy je odkaz na autora a příslušné dílo vyčleněn jako vsuvka. V takovém případě se odkazuje příjmením autora a rokem vydání díla, popř. stránkovým údajem, to vše v kulatých závorkách, např.:

Není také řečeno, že výsledek změny je vždy totožný s cílem mutace: cíle nemusí být i při zjevném výsledku dosaženo (Jakobson 1929, 96n.), jak tomu bývá také u všech lidských jednání.

Odkazuje-li se na více autorů najednou, je mezi nimi středník (Kopečný, 1980, s. 30; Novotná, 1995, s. 16). Odkazuje-li se na jediné dílo, o kterém se mluví v textu častěji (např. v recenzi), stačí za citaci uvést pouze číslo příslušné stránky. Pod vlivem anglosaských norem mnozí autoři začínají užívat k oddělení jednotlivých údajů dvojtečku (Kopečný:1980:30), to však neodpovídá u nás platným normám.

Někteří autoři užívají k odkazu čísla v hranatých závorkách, která odkazují na číslovaný seznam použité literatury umístěný na konci.

Pro potřeby konkrétní stati si někteří autoři vypracovávají svůj vlastní systém odkazů, nejčastěji založený na zkratce vzniklé z iniciál názvu konkrétních děl, např.:

V tomto smyslu je možno chápat Peirceovu úvahu o nerozložitelnosti triadické relace [CP VI 323, I 347].

V příslušném seznamu literatury na konci stati pak najdeme:

Collected Papers of Charles Sanders Peirce, Cambridge 1974, Vol. I, II, VI; citováno jako CP s udáním svazku a paragrafu.

11.4 ■ BIBLIOGRAFICKÉ CITACE

V českém prostředí se většina redakcí i nakladatelství před rokem 1989 řídila normou ČSN 01 0197, která dosud nebyla nahrazena novou, v kombinaci s ustálenými zvyklostmi daného oboru, ediční řady, redakce apod. (Např. existuje mezinárodní klasickofilologická konvence pro uvádění od-

kazů na antické prameny.) Podle uvedené normy **úplný bibliografický údaj** se liší podle toho, zda jde o knihu, sborník, článek v časopise apod.

11.4.1 CITACE KNIHY: Údaje se uvádějí v tomto pořadí a této úpravě: Příjmení autora, po čárce následuje iniciála křestního jména s tečkou a dvojtečka: Název díla. Místo vydání, vydavatel (nakladatelství) a bez čárky vrocení. Např.:

Jedlička, A.: Spisovný jazyk v současné komunikaci. Praha, SPN 1974.

Chybí-li údaj o nakladatelství, mezi místem vydání a vrocením se čárka nepíše. (Např. *Praha 1990.*) Podle anglických a mezinárodních norem se v praxi v poslední době častěji setkáme s opačným pořadím, tj. nejprve nakladatel, pak místo a rok vydání.

U **sborníku** se místo jména autora uvádí vydavatel (= editor), případně hlavní redaktor, např.: *Nekvapil, J. – Šoltys, O. (vyd.)*. Někdy se u editora uvádí iniciála jeho křestního jména před příjmením, neboť uvnitř bibliografického řádku abecední řazení podle příjmení není důležité.

11.4.2 CITACE ČLÁNKU VE SBORNÍKU: Příjmení autora, po čárce následuje iniciála jména s tečkou a dvojtečka: Název článku. In: Název sborníku. Místo vydání, vydavatel (je-li ve sborníku uveden) a bez čárky vrocení, stránky od–do. Např.:

Kořenský, J.: Způsoby reálnosti řeči a jazyka. In: Realismus ve vědě a filosofii. Praha, Academia 1995, s. 77–86.

11.4.3 CITACE ČASOPISECKÉHO ČLÁNKU: Příjmení autora, iniciála jména s tečkou a dvojtečka: Název časopisu, ročník, rok vydání (případně svazek, tj. číslo sešitu), stránky od–do. Např.:

Bauer, J. – Rob, L.: Gynekologická onkologie – současné trendy. Časopis lékařů českých, 134, 1995, č. 4, s. 99–102.

11.4.4 CITACE NOVINOVÉHO ČLÁNKU: Pravidlo je stejné jako u časopiseckých článků, většinou se přidává i datum vydání.

Poznámky k jednotlivým položkám:

– **Autor:** V některých zemích se dává přednost uvádění celého křestního jména autora (např. v Itálii). Uvádí-li se jen iniciála jména, píše se s tečkou. Mezi příjmením a iniciálou jména je čárka a mezera. Má-li autor více křestních jmen, jednotlivé iniciály se oddělují mezerou, např. *Lopatnikova, N. N.*; *Enkvist, N. E.* Má-li dílo více autorů, píše se mezi nimi čárka, pomlčka nebo lomítko (např.: *Jedlička, A. – Formánková, V. – Rejmánková, M.*). Je-li autorů kolektivního díla více než tři, uvádějí se zpravidla nejvýše první tři, anebo jen první z nich s dodatkem *a kol.* (= *et al.*). Cizí ženská příjmení se v bibliografickém údaji většinou nepřechylují. V textu se naopak přechylují, anebo se nějakou explicitní formou uvede, že jde o ženu, např. *Autorka uvádí...*

Je-li v seznamu literatury uvedeno více děl téhož autora, díla se řadí buď abecedně, tj. podle prvního písmena názvu díla, anebo chronologicky, tj. podle roku vydání. Chronologický přehled je praktický a přehledný zejména při použití bibliografických odkazů v textu typu autor – rok vydání; ten však předpokládá stejné řazení údajů i v bibliografickém řádku, tj. v pořadí autor – rok vydání – název díla (anglosaská praxe). Vyšla-li dvě díla daného autora v témže roce, rozlišují se při chronologickém řazení pomocí malých písmen, např. *Novotný 1980a, 1980b.*

Nemá-li dílo autora (např. sborník), uvádí se jméno redaktora/editora a označuje se v závorce zkratkou (*red.* nebo *vyd., ed.*); je-li jich více, pak (*eds.*).

– **Název:** V některých redakcích je praxe rozlišovat typograficky název knihy od článku v časopise nebo příspěvku ve sborníku: název časopisu a sborníku se často uvádí kurzivou, podobně jako název monografie. Tato praxe však bývá odlišná v různých státech i v jednotlivých redakcích, a je proto vhodnější kurzivu v rukopisu nevyznačovat. V seznamu literatury se u anglických názvů publikací a někdy i článků často píšou s počátečními velkými písmeny všechna substantiva, adjektiva i slovesa.

Při uvádění literatury, která není všeobecně dostupná, bychom měli specifikovat, zda jde o skripta, rukopis disertační práce apod. (např.: *Učební text pro vysoké školy*).

– **Název časopisu:** U známých časopisů se často užívá zkratk, např. *Slovo a slovesnost = SaS.*

– **Ediční řada:** Uvádění ediční řady není povinné, ale může čtenáři poskytnout vítanou doplňkovou informaci, např.: *AUC Philologica 4–5, Slavica Pragensia 32, Praha 1988.*

– **Místo vydání:** Zásadně by se mělo uvádět podle jazyka příslušné země (např. *Wien, Dresden, Paris*).

– **Vydavatel/nakladatel** se podle české normy píše – pokud se dá zjistit – za místo vydání a před vřočení. Např.: *Praha, Academia 1980. – Paris, Larousse 1991*. U zahraničních publikací je uvádění nakladatele nutností, neboť bez znalosti tohoto údaje se daná kniha těžko hledá.

– **Vřočení** (rok vydání): Píše se buď rok 1. vydání, anebo aktuální vydání, z něhož bylo citováno (např. *2. vyd. 1995*). (Rok 1. vydání najdeme na stránce, kde je uveden copyright.) U děl, která ještě nevyšla, se v závorce uvádí: (*v tisku*).

– **Stránkování** (paginace): Údaj o rozsahu přináší doplňkovou informaci o díle. U knih a slovníků bývá někdy předmluva číslována odděleně (často římskými číslicemi). U časopisů bývá průběžně číslován celý ročník. Stačí tedy uvést příslušné stránky daného článku, ale pro snazší vyhledávání je vhodné uvádět též číslo sešitu, i když to není povinné.

– Ve **zkrácené bibliografické citaci** se většinou ponechávají jen nejnütnější údaje.

V poslední době jsou mnozí autoři ovlivněni podobou bibliografických citací, která je vyžadována v prestižních zahraničních časopisech a která vychází z úzu zejména anglosaských zemí. Většina autorů, kteří publikují v cizím jazyce, pak automaticky přenáší nové návyky v uvádění bibliografie i do českého prostředí (mj. i tím, že užijí stejný seznam literatury v anglicky i česky psaném článku), a tím ovlivňují nakladatelskou praxi u nás. Např. v časopise *Biograf*, který vydává Sdružení pro biografickou a reflexivní sociologii, jsou publikovány tyto pokyny pro přispěvatele (všimněte si, že neodpovídají výše uvedené české normě):

*Na literaturu v textu odkazujte takto: „Jak píše třeba Richards (1994) nebo Jones (1977:33), ...“ – „Tomuto problému se věnovala řada autorů (Richards, 1994; Jones, 1977 a další).“ – V seznamu referencí pak používejte tuto úpravu: BECK, U. (1992): *Risk Society. Toward a New Modernity*. London: Sage.*

Na závěr poučení o bibliografických citacích bychom rádi ocitovali jednu starší, ale stále platnou myšlenku z příručky *Technika psaní ročníkových prací z dějin antické filozofie* (Machovec, D., skripta FFUK, Praha 1980, s. 14):

„Je však omyl domnívat se, že do seznamu literatury patří co možná nejvíce titulů. Naopak! Tam mají být uvedena jen pro práci opravdu významná díla a ne všechny možné spisy, ze kterých jsme náhodou též něco použili, ať už proto, že se to hodilo, nebo proto, že bychom byli rádi, aby práce vypadala učenější. Kritériem vědecké úrovně je metoda práce a postoj autorův k práci samé, nikoli vnější odvolávky na díla klasiků a okázalé opsání názvů těžkých vědeckých a odborných prací nebo dokonce titulů encyklopedických slovníků.“

11.5 ■ ODKAZY V TEXTU

Odkazy jsou dvojího druhu: vnější a vnitřní. Jak již bylo uvedeno výše, informace bibliografického charakteru odkazující k jiným textům a autorům (tzv. vnější odkazy) se umísťují převážně do poznámky (ať již patové, či koncové), kdežto vnitřní odkazy (tj. odkazy na jinou kapitolu či stránku téhož díla) se většinou zařazují přímo do textu.

Vzájemné odkazy uvnitř textu vyjadřují souvislosti mezi informacemi uvedenými v různých částech textu. Nejčastěji se využívají odkazy k předcházejícímu textu (např. *srov. výše; jak již bylo uvedeno*), méně často k tomu, co bude následovat (*viz dále, viz kap. 6*), občas se uplatní i odkazy mimo vlastní text, např. k situaci. Odkazy na konkrétní stránku textu jsou nejpřesnější, vyžadují však od autora, aby příslušný stránkový údaj doplnil až v definitivní verzi, tj. při korektuře vytištěného textu.

11.6 ■ PŘÍKLADY

Příklady většinou ilustrují nebo blíže vysvětlují nějaké tvrzení. Často se uvádějí slovem *např.*, uvozovací větou (*Uvedeme několik příkladů*) nebo se dávají do kulatých závorek. V následujícím úryvku textu příklady ilustrují jednotlivé položky výčtu a jsou uvedeny v závorce:

Je třeba mít ohled na některé specifické odlišnosti postižených od zdravých jedinců. Mezi ně patří:

- faktory strukturální (ztráta končetiny, znehybnění kloubu),*
- neurosenzorická postižení (ovlivnění propriorecepce, rovnováhy apod.).*

V lingvistice se příklady většinou uvádějí kurzivou, srov. např. tuto ukázkou textu (vzhledem k uvádění všech příkladů v této knize kurzivou jsou zde vyznačeny stojatým písmem):

Tato hypotéza přímo vyplývá z předpokladu tzv. systémového uspořádání doplnění slovesa, podle kterého ve větách jako Dítě vidělo štěně nebo Ředitelství chce zrušit výbor je počáteční substantivum objektem jen tehdy, je-li v tématu věty.

Jinou možností (zvláště u dlouhých příkladů povahy úryvku textu) je odsazení celého příkladu (viz uvádění příkladů v této publikaci), jeho vysazení petitem (menším písmem), zhuštěné řádkování apod., případně kombinace několika možností.

11.7 ■ ILUSTRACE

Základní text může být ilustrován nejen pomocí příkladů, ale i nejrůznějších schémat, obrázků, grafů. Obsahuje-li jich text více, měly by být číslovány (např. *Obr. 1, Tab. 1*). Pokud jsou umístěny průběžně v textu, měly by být s textem provázány odkazy (např. *viz obr. 1 – Jak ukazuje tab. 3 – Na schématu jsou uvedeny základní charakteristiky*). Každá ilustrace by měla mít vlastní popisek (legendu), například: *Tab. 1 – Výdaje za r. 1990; Obr. 1: Morfologie svrchní strany hlavy*. Ilustrace mohou být též zařazeny na konci celého textu jako samostatná příloha (viz dále).

11.8 ■ PRŮVODNÍ APARÁT

Zahrnujeme sem přílohy, rejstříky, seznam literatury, seznam tabulek a vyobrazení apod.

11.8.1 PŘÍLOHY se většinou číslují a popisují v záhlaví stránky: *Příloha č. 1 – Transkript mluveného textu; Příloha č. 2 – Ukázka psaného textu.*

11.8.2 REJSTŘÍKY se používají u rozsáhlých prací k rychlejšímu vyhledávání určitého tématu, hesla, klíčového slova, citovaného autora apod. Nejčastější jsou rejstřík věcný a jmenný. Položka rejstříku může odkazovat k příslušné stránce textu nebo k číslu paragrafu, kapitoly atp.

11.8.3 SEZNAM LITERATURY (bibliografie) na konci díla by měl obsahovat v abecedním pořadí podle příjmení autorů hlavní prameny, z nichž autor čerpal, případně další nejdůležitější literaturu k danému tématu. Rozsah bibliografie by měl být úměrný délce textu (tj. jiný bude u časopiseckého článku, jiný u monografie). O úpravě bibliografického řádku viz výše oddíl 11.4. V tomto seznamu se dále uvádí úplná bibliografie všech pramenů uvedených v textu. Zejména by měl autor dbát na to, aby zde čtenář našel dostatečnou informaci o všech důležitých dílech, která byla zkráceně citována v poznámkách nebo v textu s odkazem na tento seznam.

U některých publikací se využívá i možnost uvádět dílčí, výběrové bibliografie na konci jednotlivých kapitol, pokud tyto kapitoly tvoří samostatné, uzavřené celky.

11.8.4 SEZNAM TABULEK A VYOBRAZENÍ by měl obsahovat všechny popisky jednotlivých tabulek/obrázků s odkazem na příslušnou stránku v textu. Např.:

<i>Obr. 1: Funkce měření rychlosti</i>	s. 35
<i>Obr. 2: Odebírání vzorků pro identifikaci v různých časových okamžicích</i>	s. 37
<i>Obr. 3: Stavové schéma modelu s pozorovatelem a stavovým regulátorem</i>	s. 39
<i>Obr. 4: Realizace polohové smyčky</i>	s. 44
<i>Obr. 5: Idealizovaná polohová smyčka</i>	s. 45
<i>Obr. 6: Součinnost regulace polohy (nahore) a rychlosti (dole)</i>	s. 46

SVĚTLA ČMEJKOVÁ
FRANTIŠEK DANEŠ
JINDRA SVĚTLÁ

JAK NAPSAT ODBORNÝ TEXT

Masarykova univerzita
přírodovědecká fakulta

Ústřední knihovna

Hlav. inv. č. 309180

Číslo v knih. 1211

000

LEDA
PRAHA 1999